Socialförsäkringsutskottets betänkande

1982/83:24

om vissa administrativa frågor inom den allmänna försäkringen, m. m. (prop. 1982/83:127) samt anslag till riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna (prop. 1982/83:100)

Propositionerna

Proposition 1982/83:127

I proposition 1982/83:127 har regeringen (socialdepartementet) föreslagit riksdagen

dels att

1. godkänna de riktlinjer för riksförsäkringsverkets uppgifter samt för arbetsfördelningen mellan verket och försäkringskassorna som föreslagits,
2. godkänna de riktlinjer för revisionskontorets uppgifter som har angivits,

dels att anta inom socialdepartementet upprättade förslag till

3. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
4. lag om ändring i lagen (1962:382) angående införande av lagen om allmän försäkring,
5. lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,
6. lag om ändring i föräldrabalken.

I propositionen behandlas riksförsäkringsverkets roll och uppgifter som central förvaltnings- och tillsynsmyndighet inom socialförsäkringsområdet samt arbetsfördelningen mellan verket och de allmänna försäkringskassorna.

I propositionen framhålls att lednings- och tillsynsfunktionerna bör ges en ökad tyngd i riksförsäkringsverkets verksamhet i syfte att säkerställa en likformig och rättvis lagtillämpning över hela landet. Vidare bör de utvärderande inslagen i riksförsäkringsverkets verksamhet få en högre prioritet jämfört med nuläget. Den centrala tillsynen och kontrollen bör inriktas på vad som påkallas av behovet av samordning och kraven på enhetlig tillämpning av försäkringen. Riksförsäkringsverkets administrativa anvisningar till försäkringskassorna bör i ökad utsträckning ges formen av riktlinjer och ramar i syfte att uppnå en högre grad av målstyrning och minskad detaljstyrning.

I fråga om arbetsfördelningen mellan verket och försäkringskassorna bör alla möjligheter till decentralisering tas till vara. I propositionen föreslås att vissa arbetsuppgifter som f. n. handläggs av riksförsäkringsverket skall decentraliseras till försäkringskassorna. I övrigt görs i klarläggande syfte

vissa uttalanden beträffande ansvarsfördelningen mellan verket och kassorna.

En samordning av revisionsverksamheten inom den allmänna försäkringen m. m. föreslås genom att det revisionskontor som granskar riksförsäkringsverkets verksamhet också skall delta i revisionen av försäkringskassornas förvaltning.

Förslag läggs också fram om inrättande av en rådgivande socialförsäkringsdelegation vid riksförsäkringsverket, varvid centrala pensionsdelegationen och arbetsskadedelegationen kan avvecklas.

Författningsändringarna avses träda i kraft den 1 juli 1983.

De i propositionen framlagda författningsförslagen finns intagna i bil. 1 till betänkandet.

Proposition 1982/83:100

Regeringen har i proposition 1982/83:100, bil. 7 (socialdepartementet) under litt B. Administration av socialförsäkring m. m., anslagen B 3–4, föreslagit riksdagen att

1. till *Riksförsäkringsverket* för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 237 323 000 kr..

2. till *Allmänna försäkringskassor* för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 364 850 000 kr.

Motioner

Motioner väckta med anledning av proposition 1982/83:127

I motion 1982/83:2307 av Görel Bohlin m. fl. (m) hemställs

1. att riksdagen vid behandlingen av proposition 1982/83:127 med anledning av det i motionen anförda genom uttalande tydligare klargör funktions- och ansvarsfördelningen mellan riksförsäkringsverket och kassorna,

2. att riksdagen vid behandlingen av proposition 1982/83:127 bifaller förslaget om att engagera revisionskontoret vid riksförsäkringsverket i revisionen inom försäkringskassorna i den del som gäller samordnad revision av ADB-mässiga och manuella handläggningsrutiner, men avslår övriga föreslagna förändringar i frågan om revisionen.

I motion 1982/83:2308 av Rune Gustavsson m. fl. (c) hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till decentralisering av arbetsuppgifter till försäkringskassornas centralkontor och lokalkontor,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande en fortsatt internrevision vid kassorna,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande decentralisering av uppgifter inom utbildnings- och informationsverksamheten,

4. att riksdagen begär att regeringen låter utarbeta en generalplan för decentralisering av socialförsäkringens ADB-system.

I motion 1982/83:2309 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs

1. att riksdagen uttalar sig för och hos regeringen hemställer om åtgärder som tydligare klargör ansvarsfördelningen mellan riksförsäkringsverket och försäkringskassorna,

2. att riksdagen uttalar att utbildnings- och informationsverksamhet inom socialförsäkringen till de delar som tidigare visat sig ändamålsenligt och rationellt kunnat genomföras ligger kvar på försäkringskassorna,

3. att riksdagen beslutar att till Allmänna försäkringskassornas förvaltningskostnader anvisa ett i förhållande till regeringens budgetförslag med 50 295 000 kr. förhöjt belopp.

I motion 1982/83:2310 av Rune Ångström (fp) hemställs att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om decentraliserad handläggning inom den allmänna försäkringen.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1982/83

I motion 1982/83:196 av Ann-Cathrine Haglund (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om sådan ändring av 20 kap. 4 § lagen om allmän försäkring som åsyftas i motionen.

I motion 1982/83:564 av Bengt Kindbom m. fl. (c) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om decentralisering av uppgifter från riksförsäkringsverket till försäkringskassorna,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om decentralisering av arbetsuppgifter från försäkringskassornas centralkontor till lokalkontoren.

I motion 1982/83:731 av Gustav Persson m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en utredning om förtroendemannadeltagande i beslut om sjukpenning i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1982/83:1091 (motivering i motion 1089) av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag som innebär att försäkringsinstanserna ges resurser och direktiv att skyndsamt behandla arbetsskadeanmälningarna så att beslut normalt kan fattas inom 3 månader från anmälningsdagen.

I motion 1982/83:1270 (yrk. 1, 3 och 4) av Eric Hägelmark (fp) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att försäkringskassornas resurser bör omprioriteras till aktivare rehabilitering och uppföljning av sjukfall,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att centraliseringen till byggnadsstyrelsen av försäkringskassornas lokalförsörjning snarast bör upphöra,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ingen skall behöva avskedas på grund av det minskade anslaget till försäkringskassorna 1983/84.

Yrkande 2 i motionen har behandlats i utskottets betänkande SfU 1982/83:14.

I motion 1982/83:1285 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen med ändring i proposition 1982/83:100 anslaget under socialdepartementet, bilaga 7, B 4. Allmänna försäkringskassornas förvaltningskostnader beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 50 295 000 kr. förhöjt anslag.

I motion 1982/83:1802 av Lennart Bladh m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder som förkortar väntetiden inför beslut om huruvida bullerskada föreligger.

Utskottet

Utskottet behandlar i betänkandet först proposition 1982/83:127 om vissa administrativa frågor inom den allmänna försäkringen och motioner i anslutning härtill. Därefter behandlar utskottet förslagen i proposition 1982/83:100 om medelsanvisning till riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna samt motionsförslag som anknyter till medelsanvisningen till försäkringskassorna. Slutligen behandlar utskottet tre motioner från den allmänna motionstiden under rubriken Övriga motionsyrkanden.

Proposition 1982/83:127

Inledning

Enligt 1 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) har riksförsäkringsverket, försäkringskassorna samt de lokala organ som regeringen bestämmer hand om den allmänna försäkringen. Försäkringskassorna, 26 till antalet, finns för varje landstingskommun och för de kommuner som inte tillhör landstingskommuner. Lokala organ i övrigt som har befattning med den allmänna försäkringen är lokala skattemyndigheter.

Grunddragen för den nuvarande administrationen av den allmänna försäkringen tillkom år 1961 då riksförsäkringsverket inrättades som central myndighet och centralsjukkassorna blev regionalt organiserade organ för sjukförsäkring och pensionering. Samtidigt inrättades försäkringsdomstolen som sista instans för besvär i sjukförsäkrings-, pensions- och yrkesskadeförsäkringsmål. I takt med att socialförsäkringen och det sociala trygghetssystemet härefter byggts ut har försäkringskassorna anförtrotts nya arbetsupp-

gifter. De är nu första beslutsinstans i fråga om det övervägande antalet ärenden inom den allmänna försäkringen och i ärenden om allmänna barnbidrag och bidragsförskott. Försäkringskassorna handlägger också ärenden som rör utbetalning av studiestöd vid vuxenutbildning, utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning och dagpenning till vissa värnpliktiga. På riksförsäkringsverket ankommer att handlägga ärenden om arbetsgivaravgifter, ärenden som avser äldre försäkringsformer och vissa ärenden av speciell karaktär, medan de lokala skattemyndigheterna fastställer pensionsgrundande inkomst och egenavgifter till socialförsäkringen.

Försäkringskassorna är självständiga offentligrättsliga organ som leds av en styrelse. Närmare bestämmelser härom finns intagna i 18 kap. AFL.

Den allmänna försäkringen finansieras till övervägande delen av socialförsäkringsavgifter som erläggs till staten av arbetsgivare och egenföretagare. Den del av kostnaderna som inte täcks av avgiftsmedel täcks av andra medel över statsbudgeten. Verksamheten med försäkringen är som framgår av det följande i sin helhet statligt reglerad.

Sedan år 1979 gäller en ny besvärsordning inom socialförsäkringen. Besvär över försäkringskassornas beslut i försäkringsärenden prövas av tre regionala försäkringsrätter och i sista instans av försäkringsöverdomstolen. Riksförsäkringsverkets tidigare rätt att efter besvär eller ex officio överpröva försäkringskassornas beslut har samtidigt ersatts av rollen som part i socialförsäkringsmålen. Riksförsäkringsverkets uppgifter med den allmänna försäkringen har härmed fått en mer renodlad inriktning på centrala lednings- och tillsynsfunktioner.

Som central förvaltningsmyndighet har riksförsäkringsverket det övergripande ansvaret för socialförsäkringen. Verket skall enligt föreskrifterna i allmänna verkstadgan (1965:600) noggrant följa utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och ta initiativ till åtgärder som behövs eller som i övrigt är lämpliga. Verkets skyldighet att utöva tillsyn över försäkringskassorna och försäkringskassornas skyldighet att rätta sig efter verkets anvisningar finns inskrivna i 18 kap. 2 § AFL. Verkets roll i besvärsprocessen regleras i 20 kap. 12 § samma lag. Enligt denna har riksförsäkringsverket att verka för att bestämmelserna om den allmänna försäkringen tillämpas likformigt och rättvist och verket får föra talan både för det allmänna och för enskild part mot försäkringskassas och försäkringsrätts beslut.

Förslagen i propositionen syftar till att närmare klarlägga gällande bestämmelser om riksförsäkringsverkets roll och uppgifter och arbetsfördelningen mellan verket och försäkringskassorna. Frågorna har behandlats i RFV-översynens slutbetänkande Ds S 1981:13, Riksförsäkringsverkets roll, uppgifter och organisation. I ett tidigare delbetänkande år 1980 har RFV-översynen lagt fram förslag om nytt budgeteringssystem för försäkringskassorna. Förslaget i detta hänseende har resulterat i att fr. o. m. innevarande budgetår har ett system för anslagsstyrning av försäkringskassornas förvaltningsutgifter införts som innebär att anslaget för förvaltnings-

utgifterna behandlas enligt samma teknik som gäller för övriga anslag på statsbudgeten. Anslaget har formen av en totalram för kassornas sammanlagda förvaltningsutgifter. Genom det nya budgeteringssystemet minskar behovet av en detaljstyrning av kassornas administration.

Departementschefen understryker inledningsvis i propositionen att en viktig utgångspunkt för hans ställningstaganden är att försäkringsadministrationen skall betjäna de försäkrade och att de olika frågorna därför skall lösas utifrån vad som ger det bästa totala resultatet för de försäkrade och samhället. I detta ligger bl. a. att försäkringslagstiftningen skall gälla lika över hela landet samtidigt som det är angeläget att besluten om den enskilde försäkrades förmåner kan fattas så nära den försäkrade som möjligt och att alla ansträngningar tas till vara för att ytterligare utveckla kontakten mellan allmänheten och myndigheten. Dessa utgångspunkter leder, anför departementschefen, sammanfattningsvis fram till en markering av försäkringskassornas betydelsefulla roll som beslutande organ i det absoluta flertalet individuella försäkringsärenden.

Det finns enligt utskottets mening anledning att något närmare utveckla denna markering. Socialförsäkringslagstiftningen har en generell giltighet för alla medborgare och rätten till förmåner är ingående reglerad genom lagstiftning. Utrymmet för skälighetsbedömningar är därför starkt begränsat. Lagstiftningen skiljer sig i detta avseende från den lagstiftning av ramkaraktär som styr verksamheten inom stora delar av det kommunala och landstingskommunala området och som inom de givna ramarna lämnar ett stort utrymme för handlingsfrihet för de beslutande organen på detta område.

Den starka detaljstyrningen inom socialförsäkringsområdet sker sålunda genom de lagar som stiftas av riksdagen och som, med ledning av lagstiftningens förarbeten, kompletteras av förordningar av regeringen, kungörelser eller anvisningar från den centrala myndigheten i enlighet med 18 kap. 2 § AFL och genom rättspraxis som utformas av försäkringsdomstolarna. Handläggningsansvaret för den övervägande delen av försäkringsärendena ligger som nämnts på försäkringskassorna. Deras beslut kan endast ändras av dem själva eller av de från socialförsäkringsadministrationen fristående domstolarna och riksförsäkringsverket kan inte föreskriva hur en försäkringskassa skall avgöra ett enskilt försäkringsärende.

Ansvarsfördelningen

På samma sätt som gäller för statsförvaltningen i övrigt har riksförsäkringsverket som central myndighet att se till att arbetet inom dess verksamhetsområde bedrivs enligt riksdagens och regeringens intentioner. Riksförsäkringsverket skall i enlighet med den allmänna verksstadgan med uppmärksamhet följa förhållandena och vidta eller föreslå de författningsändringar eller andra åtgärder som är påkallade eller i övrigt lämpliga. Av

verksstadgan framgår också att riksförsäkringsverket skall främja decentraliseringen av verksamheten till de regionala och lokala organen.

Enligt RFV-översynen bör riksförsäkringsverkets verksamhet i så stor omfattning som möjligt inriktas på tillsyn och andra centrala uppgifter och de utvärderande inslagen i verksamheten bör förstärkas. Översynen har även pekat på vissa enskilda ärendeområden inom vilka handläggningsansvaret skulle kunna flyttas från riksförsäkringsverket till försäkringskassorna. Utskottet återkommer senare i betänkandet till denna fråga. Tillsynsverksamhetens inriktning bör enligt RFV-översynen ändras på sådant sätt att riksförsäkringsverkets anvisningar i högre grad ges formen av riktlinjer och ramar för kassornas agerande. Bindande anvisningar bör förekomma när det motiveras av kravet på enhetlig handläggning i försäkringstillämpningsfrågor. Även arbetsinstruktioner som berör ADB-systemet bör som regel ha karaktär av föreskrifter. Med hänsyn till att det nya rambudgeteringssystemet minskat behovet av en administrativ styrning kan enligt RFV-översynen tillsynen inom detta område i hög grad inriktas på utfärdande av allmänna riktlinjer i stället för detaljerade föreskrifter.

Försäkringsorganens handläggningsansvar för de olika delarna av försäkringen finns i regel angivna i författning. I den mån författningsreglering saknas har RFV-översynen framhållit att riksförsäkringsverket i sin egenskap av central förvaltningsmyndighet är behörigt att bestämma arbetsfördelningen mellan verket och kassorna.

RFV-översynen finner det givet att de allmänna strävandena till decentralisering inom den offentliga förvaltningen skall gälla även vid bestämningen av arbetsfördelningen och att de uppgifter som lika väl kan utföras av kassorna som av verket bör utföras på kassorna. RFV-översynen erinrar i detta sammanhang om att socialförsäkringsområdet under 1960- och 1970-talen varit föremål för omfattande decentraliseringsåtgärder och att också det nya budgeteringssystemet för försäkringskassorna medför en decentralisering av en rad beslutsbefogenheter varmed försäkringskassornas självständiga ansvar för förvaltningen inom givna regler och anslagsramar markerats.

I likhet med RFV-översynen anser departementschefen att riksförsäkringsverkets verksamhet bör inriktas på en ytterligare markering av dess centrala ledning- och tillsynsfunktion för bevakning av att statsmakternas beslut och intentioner uppfylls. Särskilt betydelsefulla är insatser för att tillse att ersättningsregler m. m. tillämpas likformigt och rättvist över hela landet, att allmänheten får en så långt möjligt likvärdig service och information och att en rationell och effektiv resursanvändning säkerställs. Verket bör sålunda när det gäller *tillämpningsföreskrifter till lagar och förordningar* på socialförsäkringsområdet aktivt verka för en enhetlig tillämpning av lagstiftningen på området såväl när det gäller äldre som ny lagstiftning. Verket bör också snabbt utarbeta nödvändiga tillämpningsföreskrifter till nya författningsbestämmelser och genom ombudsenheten verka för att praxis snarast möjligt

utbildas. Verket bör vidare fortlöpande bevaka nya rättsfall för att säkerställa att tillämpningsföreskrifterna i förekommande fall anpassas till den praxis som utbildas och också se till att information om rättspraxis på lämpligt sätt snabbt når ut till försäkringskassorna och andra som har behov av sådan information. Mot bakgrunden av att försäkringskassorna redan nu i allt väsentligt svarar för de individuella avgörandena beträffande de sociala trygghetsförmånerna pekar departementschefen i detta sammanhang på vissa områden där en vidgad förtroendemannamedverkan vid ärendenas handläggning kan övervägas. Så t. ex. bör enligt hans mening övervägas om förtroendemän kan medverka vid försäkringskassas omprövning av sitt tidigare beslut när det gäller ärenden inom sjukförsäkringsområdet och vid beslut om vissa åtgärder när det gäller långa sjukfall m. m.

När det gäller riksförsäkringsverkets *anvisningar i administrativa frågor* delar departementschefen RFV-översynens uppfattning att dessa i ökad omfattning skall ges formen av riktlinjer och ramar och att detaljerade administrativa föreskrifter bör kunna begränsas.

Departementschefen anför att det inte är möjligt att i författning eller i annan ordning i detalj ange ansvars- och befogenhetsfördelningen mellan riksförsäkringsverket och försäkringskassorna. I verkets uppgifter ligger också enligt hans mening en generell befogenhet att inom ramen för gällande författningsregler närmare bestämma vilka uppgifter som skall ankomma på riksförsäkringsverket resp. försäkringskassorna. Därvid bör alla möjligheter till decentralisering tas till vara och de centrala föreskrifterna begränsas till vad som påkallas av behovet av samordning och kraven på rättssäkerhet.

Ett flertal motioner tar upp frågan om ansvarsfördelningen mellan riksförsäkringsverket och försäkringskassorna.

Görel Bohlin anför i motion 2307 att försäkringskassorna inte är statliga myndigheter utan självständiga offentligrättsliga organ. Någon förändring av denna status ifrågasätts inte i propositionen som emellertid jämställer dem med statliga organ. Härav skulle da, anför motionären, följa en generell befogenhet för riksförsäkringsverket att – inom ramen för gällande författningsregler – bestämma vilka uppgifter som skall ankomma på riksförsäkringsverket resp. försäkringskassorna. Detta kan, menar hon, tolkas så att försäkringskassorna tilldelas en mera underordnad roll i försäkringsadministrationen än tidigare och skall lyda direkt under verket som del av verket. Å andra sidan noterar motionären att i propositionen framhållits att den ökade tyngd som ges åt verkets ledningS- och tillsynsfunktion har till syfte att säkerställa en rättvis och likformig lagtillämpning, att behovet av administrativ styrning minskat med det nya budgeteringssystemet varför administrativa anvisningar kan ges form av riktlinjer och ramar och att alla möjligheter till decentralisering skall tas till vara. Motionären menar att propositionen inte ger klarhet om förhållandet mellan försäkringskassorna och riksförsäkringsverket beträffande "kontroll och styrfunktion" i fråga om administrationen och hon begär ett klargörande uttalande från

riksdagen i fråga om "funktions- och ansvarsfördelningen".

I motion 2309 av Lars Werner m. fl. anförs att vpk inte har några principiellt skilda meningar mot propositionens konkreta förslag i fråga om arbetsfördelningen mellan riksförsäkringsverket och försäkringskassorna eller mot att alla möjligheter till decentralisering tas till vara. Även i denna motion framhålls emellertid angelägenheten av att klarlägga vad som i fortsättningen skall ingå i riksförsäkringsverkets uppgifter och att fastlägga ansvarsfördelningen mellan riksförsäkringsverket och försäkringskassorna. Riksdagen bör enligt motionärerna begära åtgärder från regeringen i detta hänseende.

Rune Gustavsson m. fl. understryker i motion 2308 den betydelsefulla roll som kassorna har i det absoluta flertalet individuella försäkringsärenden och att lokal förankring och en spridd kontorsorganisation är av avgörande betydelse när det gäller förbättrade kontakter mellan allmänhet och myndighet. Motionärerna framhåller särskilt de möjligheter som kan finnas till samordning av olika uppgifter och samverkan över områdesgränserna. De delar uppfattningen att riksförsäkringsverket har befogenhet att bestämma fördelningen mellan verket och kassorna, men anser att verket bör begränsa sitt deltagande i socialförsäkringens direkta drifts- och verkställighetsfrågor och att verkets anvisningar bör begränsas och ersättas av rekommendationer. De anser det också angeläget att förtroendevalda får ökade möjligheter att delta i beslutsprocessen. Enligt motionärerna är det nödvändigt med en fortlöpande prövning av arbetsfördelningen och regeringen bör låta utreda och lägga fram förslag om decentralisering av arbetsuppgifter från riksförsäkringsverket till försäkringskassornas centralkontor ävensom från centralkontoren till lokalkontoren. Samma yrkande återfinns i motion 564 av Bengt Kindbom m. fl., vilken väckts under den allmänna motionstiden.

Också i motion 2310 av Rune Ångström framhålls försäkringskassornas betydelse som beslutande organ och värdet av en lokal förankring och en stärkt förtroendemannamedverkan i beslutsprocessen. Motionären understryker vikten av att organisationen säkerställer en likformig och rättvis lagtillämpning. Han anser att inom ramen för ett sådant system skall försäkringskassorna och deras lokalkontor ges en så vid kompetens som möjligt och begär ett tillkännagivande i enlighet med det anförda.

I detta sammanhang behandlar utskottet också den under den allmänna motionstiden väckta motionen 731 av Gustav Persson m. fl. vari begärs en utredning om en ökad förtroendemannamedverkan vid beslut i frågor som berör långa sjukfall och avstängning av rätten till sjukpenning.

De farhågor som uttryckts i motion 2307 för att propositionen skulle innebära att försäkringskassorna tilldelas en mera underordnad roll i försäkringsadministrationen än tidigare och skall lyda direkt under verket som del av detta bygger enligt utskottets mening på en missuppfattning av propositionens syfte. Utskottet finner anledning erinra om att några

ändringar i AFL:s grundläggande bestämmelser i fråga om kompetensfördelning och försäkringskassornas verksamhet inte föreslagits i propositionen med undantag för vissa inskränkningar i riksförsäkringsverkets befogenheter när det gäller revisionen. Såsom utskottet närmare utvecklat på s. 6 medför de detaljerade bestämmelserna inom socialförsäkringsområdet i sig en stark styrning av verksamheten och då främst ärendenas handläggning. Samtidigt med att en fortlöpande decentralisering av ärenden från riksförsäkringsverket till försäkringskassorna skett och försäkringskassorna dessutom fått ansvar för ärenden som följt av nya reformer eller av överflyttning från andra organ har också behovet ökat av åtgärder för att säkerställa kraven på en enhetlig tillämpning och en rationell och effektiv resursanvändning. Propositionens uttalanden om att riksförsäkringsverkets verksamhet bör inriktas på en ytterligare markering av dess centrala ledning- och tillsynsfunktion måste ses mot denna bakgrund och utskottet kan inte finna att det behöver ligga någon motsättning mellan strävandena mot en decentralisering och samtidiga strävanden mot en enhetlighet och samordning. Propositionen ger enligt utskottets mening klart uttryck för att det är i arbetet med att säkerställa en enhetlig rättstillämpning genom tillämpningsföreskrifter till lagar och förordningar, information om rättsområdet och uppföljning och bevakning av rättsutvecklingen som riksförsäkringsverket skall intensifiera sin tillsynsverksamhet. I samma syfte skall riksförsäkringsverket ha ansvaret för de centrala utbildnings- och informationsinsatserna, en fråga som utskottet senare återkommer till. Inom de områden av verksamheten där rättssäkerhetsaspekterna inte står i förgrunden innebär däremot propositionen en markering såväl av försäkringskassornas självständiga ekonomiska ansvar inom de givna budgetramarna som av att detaljregleringen bör minskas genom att riksförsäkringsverket ufärdar rekommendationer och riktlinjer i stället för anvisningar. Propositionen betonar också att alla möjligheter till decentralisering skall tas till vara.

Med det anförda anser utskottet att det inte föreligger några skilda uppfattningar mellan motionärerna och utskottet om den principiella ansvars- och befogenhetsfördelningen mellan riksförsäkringsverket och försäkringskassorna. Vad gäller fördelningen i detalj delar utskottet departementschefens uppfattning att det inte är möjligt att i författning eller i annan ordning ange denna med hänsyn till verksamhetens omfattning och föränderlighet. I de – såvitt utskottet kan bedöma – relativt begränsade antal situationer där handläggningsansvaret inte är författningsreglerat ankommer det på riksförsäkringsverket att avgöra ansvarsfördelningen. Denna befogenhet för verket är ingen nyhet utan en precisering av nuvarande bestämmelser om verkets ansvar som central myndighet. Någon ny utredning för att klarlägga vilka ytterligare uppgifter som kan handläggas av försäkringskassorna anser utskottet inte erforderlig. Utskottet förutsätter härvidlag att riksförsäkringsverket, som enligt allmänna verksstadgan har en skyldighet att främja decentraliseringen av verksamheten till såväl de

regionala som de lokala organen, fortlöpande verkar för att en decentralisering sker så långt detta är möjligt. Utskottet anser att motionerna 2307, 2308, 2309, 2310 och 564 i nu behandlade delar får i allt väsentligt anses tillgodosedda med vad utskottet ovan anfört.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att en väl fungerande förtroendemannamedverkan är viktig i försäkringskassornas verksamhet och att det kan finnas skäl att utvidga de ärendeområden där förtroendemän medverkar i besluten. Såsom framhållits i propositionen pågår inom en särskild arbetsgrupp som är gemensam för riksförsäkringsverket och Försäkringskasseförbundet en översyn i detta hänseende och departementschefen har för avsikt att senare återkomma till regeringen i frågan. Vad som anförts i propositionen tillgodoser enligt utskottets mening syftet med motion 731 och utskottet finner därför att denna inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

Utbildnings- och informationsverksamheten

För att säkerställa en likformig och rättvis tillämpning av socialförsäkringsförfattningarna är utbildnings- och informationsverksamheten inom socialförsäkringsadministrationen av stor betydelse. RFV-översynen har framhållit att personalen i alla försäkringskassor måste ha en likvärdig utbildning såväl för prövning av försäkringsfrågor som för arbetet med administrativa frågor. Riksförsäkringsverket bör därför, liksom f. n., ha ansvaret för de centrala utbildningsinsatserna medan försäkringskassorna bör ha ansvaret för genomförande av utbildningen.

RFV-översynen anser vidare att riksförsäkringsverket bör ha ansvaret för sådana informationsinsatser som på ett enhetligt sätt och med enhetligt innehåll bör nå ut över hela landet. För regional och lokal information skall däremot försäkringskassorna svara självständigt. Vidare skall försäkringskassorna ha ett reellt inflytande även på den centrala informationsverksamheten så att deras kunskaper om allmänhetens informationsbehov tas till vara på ett ändamålsenligt sätt.

Även departementschefen anser att riksförsäkringsverket i egenskap av central förvaltningsmyndighet bör ha det centrala och övergripande ansvaret för utbildnings- och informationsverksamheten. Han framhåller att detta är väsentligt för att säkerställa att lagstiftningen tillämpas på ett enhetligt sätt och att allmänheten får en enhetlig information över hela landet. Av ekonomiska och rationella skäl skulle det, anför han, inte vara försvarbart att varje försäkringskassa utarbetade sitt eget utbildnings- och informationsmaterial. Däremot understryker han vikten av att försäkringskassornas kunskaper och erfarenheter tas till vara på lämpligt sätt i den centrala verksamheten och att det nuvarande samarbetet fortsätter.

De tidigare redovisade yrkandena i de med anledning av propositionen väckta motionerna berör också utbildnings- och informationsinsatserna. I

motion 2307 framhålls att det bör vara både möjligt och ändamålsenligt att – utan någon inskränkning i riksförsäkringsverkets övergripande ansvar – låta sådana tidigare tillämpade samverkansformer bestå, som ger kassorna möjlighet att genom egna beslut samordna utbildnings- och informationsverksamheten. Motionärerna i motion 2308 anser att det finns uppgifter som med fördel skulle kunna läggas på försäkringskassorna utan att kravet på enhetlighet i informationen och personalutbildningen för den skull behöver åsidosättas. Enligt motion 2309 bör utbildnings- och informationsverksamheten ligga kvar på försäkringskassorna i den omfattning som hittills visat sig ändamålsenlig och rationell. I motion 2310 slutligen framhålls särskilt vikten av att anställda vid försäkringskassorna får tillräcklig utbildning i handhavandet av ADB-frågor. Motionären anser att en stor del av planeringen av de anställdas utbildning och viss del av utbildningens genomförande bör kunna läggas på de lokala kassorna.

Utskottet delar uppfattningen att riksförsäkringsverket i egenskap av central förvaltningsmyndighet bör ha det centrala ansvaret för utbildnings- och informationsverksamheten. Därigenom säkerställs de försäkrades berättigade krav på enhetlig lagtillämpning och enhetlig information. Riksförsäkringsverkets centrala ansvar inskränker, som framhållits i propositionen, emellertid inte den enskilda försäkringskassans uppgift att svara för genomförandet av den egna personalutbildningen och för den lokala informationsverksamheten.

Även om det centrala ansvaret för utbildnings- och informationsverksamheten ligger på riksförsäkringsverket vill utskottet understryka vikten av att den samverkan som hittills funnits mellan riksförsäkringsverket och försäkringskassorna fortlöpande utvecklas. Det är därvid väsentligt att de erfarenheter och kunskaper som finns ute på försäkringskassorna med deras nära kontakt med de försäkrade tas till vara och att lämpliga samarbetsformer med Försäkringskasseförbundet utvecklas. Vidare bör möjligheterna till decentralisering fortlöpande prövas även på detta område.

Med det anförda anser utskottet att motionerna 2307, 2308, 2309 och 2310 i nu behandlade delar i allt väsentligt blivit tillgodosedda.

Utvärdering av bidragssystemen

I propositionen framhålls att med hänsyn till socialförsäkringsområdets stora samhällsekonomiska vikt och dess centrala betydelse för den enskildes ekonomiska trygghet är en av riksförsäkringsverkets viktigaste uppgifter att aktivt bevaka bidragsreglernas effekter. I likhet med RFV-översynen finner departementschefen det angeläget att systemets effekter studeras och redovisas. Särskilt angeläget är att följa upp och utvärdera nya regelsystem och analysera sambandet mellan olika bidragssystem och mellan bidrags-, avgifts- och skattesystemen liksom den samlade effekten av systemen. Departementschefen anser att det bör vara en central uppgift för riksförsäk-

ringsverket att prioritera resurser för uppföljning och utvärdering. Utöver egna analyser är det viktigt att riksförsäkringsverket även tar initiativ för att få till stånd externa forsknings- och utvecklingsprojekt som belyser hur olika delar av trygghetssystemet fungerar.

Utskottet har nyligen i samband med behandlingen av proposition 1982/83:3 om samordningsfrågor inom det socialpolitiska bidragssystemet understrukit vikten av att en helhetssyn präglar det fortsatta arbetet inom socialförsäkringen. Riksförsäkringsverket har enligt utskottets mening en viktig funktion när det gäller uppföljning och utvärdering av socialförsäkringsförmånerna och deras samband med bidrag inom andra system och med skatte- och avgiftssystemen. Utskottet ansluter sig sålunda till vad departementschefen anfört i det nu behandlade avsnittet av propositionen.

Revisionen

Bestämmelser om granskning av försäkringskassornas räkenskaper och styrelsens förvaltning återfinns i 18 kap. 16 och 17 §§ AFL. Av bestämmelserna framgår att för varje budgetår skall utses en revisor av riksförsäkringsverket och två revisorer av landsting eller, om verksamhetsområdet utgörs av en kommun, av kommunfullmäktige. Revisor skall ha den erfarenhet av bokföring och den insikt i förhållandena som med hänsyn till kassans verksamhet fordras för uppdraget. Revisorerna är skyldiga att följa de föreskrifter som riksförsäkringsverket meddelar. Förutom dessa externa revisorer finns vid försäkringskassorna särskilda internrevisionsenheter som en del av deras interna kontrollsystem.

För riksförsäkringsverkets – och även ett antal andra statliga myndigheters – revision finns ett fristående revisionskontor inom verket.

RFV-översynen har pekat på att revisionen av den allmänna försäkringen kompliceras av att försäkringskassorna beslutar om rätten till förmåner och levererar in uppgifter till riksförsäkringsverkets ADB-system varefter ADB-enheten bearbetar uppgifterna och framställer utbetalningshandlingar. RFV-översynen har ansett att en samordnad revision av de manuella och maskinella rutinerna bör komma till stånd eftersom det är fråga om ett sammanhängande system. Den har också ansett att en samordning behövs av internrevisionsenheternas verksamhet vid de olika försäkringskassorna. RFV-översynen har därför föreslagit att revisionskontoret hos riksförsäkringsverket skall ersätta den revisor som riksförsäkringsverket utser i varje försäkringskassa. Samtidigt bör bestämmelsen om riksförsäkringsverkets rätt att meddela föreskrifter för försäkringskassornas externrevision slopas eftersom revisionskontoret står under riksrevisionsverkets tillsyn och har att rätta sig efter detta verks direktiv i fråga om revisionsverksamheten.

Departementschefen finner det både naturligt och angeläget att redovisningsrevisionen av riksförsäkringsverkets och försäkringskassornas verksamhet samordnas så att revisionen av maskinella och manuella rutiner kan

ske i ett sammanhang. Han anser också att det behövs en samordning mellan försäkringskassorna av internrevisionsverksamheten. RFV-översynens förslag om att revisionskontoret skall ersätta den av riksförsäkringsverket utsedde revisorn i varje kassa och att riksförsäkringsverkets rätt att meddela föreskrifter för den externa revisionen skall slopas föreslås därför i propositionen bli genomförda. Departementschefen framhåller i anslutning härtill att revisionskontoret är den enda enhet inom socialförsäkringsadministrationen som har kompetens att utföra kvalificerade ADB-revisioner. Eftersom riksrevisionsverket i fortsättningen utfärdar anvisningar för externrevisionsverksamheten medan riksförsäkringsverket enligt 18 kap. 2 § AFL utfärdar anvisningar för internrevisionsverksamheten vid försäkringskassorna förutsätter departementschefen att de båda ämbetsverken gemensamt utfärdar de anvisningar som erfordras för en samordning av revisionskontorets och internrevisionens insatser.

Förslagen om ändrad revisionsverksamhet har mött vissa erinringar i motionerna 2307 och 2308. I den förstnämna motionen framhålls att den av riksförsäkringsverket utsedde yrkesrevisorn vanligen får betraktas som den ledande och den av revisorerna som genom sin övriga verksamhet äger sådan allmän erfarenhet, kompetens och överblick som behövs för jämförelser mellan förhållandena i försäkringskassorna och andra jämförbara verksamheter. De övriga revisorerna kan anses företräda mera allmänna kontroll- och insynsintressen. Enligt motionärerna finns det inget som talar för att den nuvarande revisionsverksamheten vare sig i sak eller omfattning "kan ersättas av förvaltningsrevision utförd av riksrevisionsverket". De begär därför att, utan hinder av att revisionskontoret engageras i redovisningsrevisionen, liksom hittills skall utses en tredje externrevisor som är auktoriserad yrkesrevisor. Motionärerna vänder sig också mot att revisionskontoret skall få ansvaret för samordningen av internrevisionen vid de olika försäkringskassorna, som därigenom skulle bli underställda såväl riksrevisionsverket som riksförsäkringsverket. De menar att detta försvagar revisorns roll och anser att internrevisionen oförändrat bör ha status av en inom varje försäkringskassa fri kontroll- och revisionsinstans till kassastyrelsens och kassaledningens tjänst. Motionärerna i motion 2308 framhåller att förslaget att ersätta den av riksförsäkringsverket utsedda externrevisorn i varje kassa med revisionskontoret inte får leda till att den internrevision som i dag utförs av de lokala kassorna upphör. Motionärerna förutsätter att detta klart regleras i de anvisningar som utfärdas beträffande samordning av revisionskontorets och internrevisionens insatser.

Enligt utskottets mening föreligger det ett klart behov av en samordning såväl av revisionen av de manuella rutinerna hos försäkringskassorna och de maskinella rutinerna hos riksförsäkringsverket som av internrevisionen vid de olika försäkringskassorna.

Propositionens förslag om förändringar av revisionsverksamheten tillgodoser detta samordningsbehov. Revisionskontoret besitter sakkunskap om

såväl redovisningsrevision som förvaltningsrevision inom socialförsäkringen och bör på samma sätt som den hittillsvarande av riksförsäkringsverket utsedde externrevisorn kunna bistå försäkringskassorna med råd och hjälp i revisionsfrågor. Genom att de av landstinget eller kommunstyrelsen utsedda revisorerna kvarstår tillgodoses behovet av lokal anknytning. I anslutning till vad som framförts i motion 2307 om att internrevisionen genom förslaget skulle förlora sin status av en inom varje kassa fri kontroll- och revisionsinstans vill utskottet erinra om att riksförsäkringsverkets tillsynsskyldighet enligt 18 kap. 2 § AFL innefattar även internrevisionen vid försäkringskassorna. Den samordning av internrevisionsverksamheterna vid de olika försäkringskassorna som förordas i propositionen är enligt utskottets mening enbart positiv för försäkringskassorna genom att de samlade resurserna och erfarenheterna kan utnyttjas på ett bättre sätt. Några åtgärder med anledning av motionerna 2307 och 2308 i nu behandlade delar anser utskottet inte påkallade.

Socialförsäkringens ADB-verksamhet

Försäkringskassorna är genom ett terminalnät anslutna till riksförsäkringsverkets centrala datoranläggning i Sundsvall, där som tidigare nämnts en bearbetning av kassornas uppgifter om beslut i försäkringsärenden sker och varifrån utbetalningar verkställs.

Socialförsäkringens ADB-verksamhet har varit föremål för utredning inom den s. k. ALLFA-kommittén som bl. a. föreslagit en decentralisering till försäkringskassorna av driften av vissa delar av det nuvarande systemet.

I propositionen erinras om att nuvarande ADB-utrustning måste förnyas och kompletteras och att ett förberedelsearbete härmed pågår. Nyanskaffningen kommer inte att i nämnvärd grad förändra den nuvarande strukturen på ADB-systemet som därmed kan förväntas bestå under 1980-talet. Frågan om en eventuellt mera genomgripande förändring av ADB-verksamheten med ökad decentralisering till försäkringskassorna får därför, anför departementschefen, aktualitet först när det gäller planeringen för 1990-talet. Han betonar att det är angeläget att denna planering kommer i gång tidigt, men anser att det varken är möjligt eller nödvändigt att nu binda sig för en viss utformning av ADB-verksamheten på 1990-talet på det sätt ALLFA-kommittén föreslagit.

Denna uppfattning delas inte av motionärerna i motion 2308. De menar att det redan nu finns tillfredsställande underlag för att inleda en förändring av nuvarande ADB-system i riktning mot en decentraliserad driftsstruktur. Motionärerna hänvisar till att en arbetsgrupp tillsattes i augusti 1982 på dåvarande regeringens uppdrag för att utarbeta en generalplan för socialförsäkringens ADB-verksamhet. Meningen var att generalplanen, som skulle antas av regeringen, skulle gälla under en tioårsperiod och vara

vägledande för beslut om investering under de kommande åren. Arbetsgruppen överlämnade i samband med regeringsskiftet sitt material och en skrivelse till chefen för socialdepartementet. I skrivelsen hemställdes att en ny arbetsgrupp skulle tillsättas för att fullfölja arbetet med generalplanen. Enligt motionärerna är det av avgörande betydelse att en plan upprättas med inriktning på en decentraliserad ADB-utveckling och de begär att en sådan plan skall upprättas av regeringen. Även i motion 2310 understryks vikten av att man redan nu inriktar ADB-verksamheten på en decentralisering. Motionären menar att det i dag finns ett tillfredsställande underlag för att påbörja en utveckling med detta syfte, vilket bör ges regeringen till känna.

Utskottet har i det av riksdagen nyligen godkända betänkandet SfU 1982/83:15 avstyrkt bifall till en motion med samma syfte som det nu aktuella yrkandet i motion 2308. Utskottet har därvid hänvisat till pågående överväganden inom regeringen när det gäller upphandling av ADB-utrustning för 1980-talet och planeringen av verksamheten för 1990-talet. I den senare frågan har departementschefen anfört att remissbehandlingen av ALLFA-kommitténs förslag visat att beslutsunderlaget behöver kompletteras och att han har för avsikt att inom kort återkomma till regeringen med förslag om att riksförsäkringsverket får i uppdrag att i samråd med statskontoret och i nära samarbete med försäkringskassorna genomföra ett utrednings- och utvecklingsarbete och en försöksverksamhet. Syftet härmed skulle vara att bl. a. belysa möjligheterna att på längre sikt lägga en ökad del av ADB-verksamheten närmare användarna ute i försäkringskassorna.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att det finns skäl avvakta det fortsatta utrednings- och utvecklingsarbetet innan statsmakterna binder sig för en decentraliserad ADB-struktur. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motionerna 2308 och 2310 i nu behandlade delar.

Handläggningen av enskilda ärenden

Som tidigare understrukits har handläggningen av det stora flertalet enskilda försäkringsärenden successivt anförtrotts försäkringskassorna. RFV-översynen har gått igenom de återstående ärenden som det ankommer på riksförsäkringsverket att handlägga för att pröva möjligheterna till en ytterligare decentralisering och även lagt fram vissa förslag i detta hänseende. De ärenden som numera handläggs av riksförsäkringsverket är förutom ärenden om arbetsgivaravgifter ärenden som avser äldre försäkringsformer och ärenden som har en speciell karaktär.

I propositionen föreslås att handläggningen av de ärenden enligt lagen (1913:120) om allmän pensionsförsäkring som ankommer på riksförsäkringsverket skall överföras till Stockholms läns allmänna försäkringskassa och att riksförsäkringsverket bör pröva i vilken omfattning utfärdandet av s. k. konventionsintyg kan decentraliseras. En prövning av lämpligheten att

decentralisera handläggningen föreslås också beträffande ärenden om återkrav och regress rörande försäkringsförmåner m. m. Såvitt gäller handläggningen av yrkesskadeärenden lämnar propositionen tills vidare öppet om denna senare kan överflyttas på försäkringskassorna. Däremot föreslås att handläggningen av ärenden om avförande av vårdgivare från försäkringskassas förteckning skall överföras till försäkringskassorna.

Utskottet anser det positivt att förslagen i nu nämnda hänseenden främjar en decentralisering och har således ingen erinran mot dem.

Organisationsförändringar

I propositionen föreslås även vissa organisatoriska förändringar inom riksförsäkringsverket. Sålunda skall den tekniska byrån bilda en fristående enhet vid sidan av avdelningsindelningen. Någon förändring i den principiella ansvarsfördelningen och i arbetsformerna mellan Stockholms- och Sundsvallsorganisationen i vad avser den kassainriktade verksamheten är inte avsedd och enheten förutsätts också samverka med verkets tillsynsavdelning i samma omfattning som f. n. Även avgiftsbyrån föreslås bilda en fristående enhet.

En omorganisation föreslås även av de rådgivande delegationerna. Pensionsdelegationen och arbetsskadedelegationen föreslås sammanförda till en socialförsäkringsdelegation som skall ge möjlighet till samråd inom hela socialförsäkringsområdet.

Utskottet biträder förslagen.

Mot de delar av propositionen som inte särskilt berörts ovan har utskottet ingen erinran.

Proposition 1982/83:100

Regeringen har i årets budgetproposition bil. 7 (socialdepartementet) under litt B. Administration av socialförsäkring m. m. föreslagit att till anslaget B 3. Riksförsäkringsverket skall anvisas ett förslagsanslag av 237 323 000 kr. för budgetåret 1983/84. Utskottet har ingen erinran mot anslagsberäkningen som skett med utgångspunkt i huvudförslaget.

Vidare har föreslagits att till anslaget B 4. Allmänna försäkringskassor skall anvisas ett förslagsanslag av 364 850 000 kr. Även i detta fall har medel beräknats med utgångspunkt i huvudförslaget, vilket efter pris- och löneomräkning innebär en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 52 milj. kr. Vidare har avräknats 15 milj. kr., motsvarande en del av det belopp, 35 milj. kr., som riksdagen anvisat utöver regeringens förslag för innevarande budgetår. Av det totala medelsbehovet finansieras 15 % över anslaget.

Lars Werner m. fl. har i motion 1285 som väckts under den allmänna motionstiden och motion 2309 som väckts med anledning av proposition 1982/83:127 begärt att försäkringskassornas förvaltningskostnader skall beräknas till ett belopp som med 50 295 000 kr. överstiger det som beräknats i propositionen. Motionärerna framhåller i motion 1285 att den ökade ärendemängden inom försäkringskassorna medfört ett ökat personalbehov trots fortlöpande rationaliseringsåtgärder. Tidigare besparingsförslag har lett till en minskning av ca 450 årsanställda vid försäkringskassorna. Den nu föreslagna nedskärningen av anslaget leder, menar motionärerna, till ytterligare kraftiga personalminskningar och betyder ännu sämre service för försäkringstagarna samtidigt som den inte ger garantier för verkliga besparingar inom socialförsäkringsområdet. I motion 2309 framhålls att förslagen i proposition 1982/83:127 kräver ökade personalinsatser utan att motsvarande ekonomiska resurser ställs till förfogande.

I motion 1270 av Eric Hägelmark anförs att budgetpropositionens förslag om medelsanvisning leder till att försäkringskassorna får göra större nedskärningar än statsförvaltningen i övrigt. Motionären pekar på att besparingar inom området bl. a. kan göras genom att öka försäkringskassornas resurser för aktivare rehabilitering och uppföljning av sjukfall i syfte att förkorta sjukdomstiderna. Han begär ett tillkännagivande härom till regeringen. Vidare bör riksdagen uttala att inga avskedanden bör ske på grund av det minskade anslaget till försäkringskassorna för nästa budgetår.

Utskottet vill i anslutning till anslagsberäkningen erinra om att riksdagen på förslag av utskottet (SfU 1981/82:12) för innevarande budgetår beräknat försäkringskassornas förvaltningskostnader till ett 35 milj. kr. högre belopp än den dåvarande regeringen. Medel tillfördes anslaget som en inkomstpost Vissa fondmedel, engångsanvisning. Vid pris- och löneomräkningen och vid beräkning av huvudförslaget för nästa budgetår har regeringen utgått från den av riksdagen höjda anslagsposten till förvaltningskostnader. Även om en avräkning på 15 milj. kr. gjorts ligger ca 20 milj. kr. av ökningen för innevarande budgetår kvar även för kommande budgetår. Detta förhållande måste beaktas när man gör en jämförelse med besparingarna inom andra delar av statsförvaltningen.

Departementschefen framhåller i budgetpropositionen att han inte räknar med att de förslag som sedermera lagts fram i proposition 1982/83:127 skall påverka medelsberäkningen för budgetåret 1983/84 och detta bekräftas ytterligare i proposition 1982/83:127. Utskottet har ingen anledning att ifragasätta denna bedömning.

Utskottet är medvetet om att besparingarna inom administrationen vållar problem för försäkringskassorna. Det bör dock inte vara omöjligt att finna lösningar som tillgodoser såväl en fungerande försäkringsadministration som personalens anställningstrygghet. Utskottet förutsätter härvid att regeringen noga bevakar effekterna av medelsberäkningen i de olika försäkringskassor-

na. Något behov av ytterligare medel anser utskottet f. n. inte föreligga. Utskottet avstyrker sålunda bifall till motionerna 1285 och 2309, sistnämnda motion i nu behandlad del. Motion 1270 i motsvarande del får anses tillgodosedd genom vad utskottet ovan anfört.

Såvitt avser den i motion 1270 väckta frågan om en omprioritering av försäkringskassornas resurser till aktivare rehabilitering och uppföljning av sjukfall har utskottet vid ett flertal tillfällen understrukit betydelsen för såväl den enskilde som för samhällsekonomin av en väl fungerande rehabiliteringsverksamhet. Utskottet förutsätter att försäkringskassorna, vilka som nämnts har stor frihet att inom de givna ekonomiska ramarna fördela sina resurser, använder dem där de bäst behövs, och motion 1270 behöver inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida i nu behandlad del.

I motion 1270 begärs också ett tillkännagivande till regeringen om att den pågående centraliseringen till byggnadsstyrelsen av försäkringskassornas lokalförsörjningsfrågor skall upphöra.

Fr. o. m. innevarande budgetår har i statsliggaren intagits särskilda villkor för användning av utgiftsposten Lokalkostnader inom anslaget till försäkringskassorna. Enligt dessa skall riksförsäkringsverket i samråd med byggnadsstyrelsen upprätta generella riktlinjer m. m. för den förhyrning som sker efter den 1 juli 1982. Riksförsäkringsverket eller försäkringskassorna måste också i viss utsträckning samråda med byggnadsstyrelsen vid förhyrning av och investering i lokaler. De särskilda villkoren har samband med att försäkringskassornas budget fr. o. m. innevarande budgetår beräknas enligt samma teknik som gäller inom statsförvaltningen i övrigt och de utgör en del av den kontroll från statsmakternas sida som gäller för användningen av statliga medel. Utskottet anser inte att försäkringskassorna bör inta någon särställning i detta hänseende och avstyrker följaktligen bifall till motion 1270 även i sistnämnda del.

Övriga motionsyrkanden

Två motioner från den allmänna motionstiden kritiserar de långa handläggningstiderna vid beslut om ersättning till personer som skadats i arbetet. I motion 1091 av Lars Werner tas frågan upp om handläggningen i försäkringskassorna av ärenden enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. Motionärerna erinrar om att denna lag som ersatte lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring inneburit väsentliga förbättringar och utvidgningar i förhållande till tidigare lagstiftning men att ersättningsbesluten försenas av en stor ärendebelastning och av att prejudicerande utslag måste avvaktas. Motionärerna begär förslag om åtgärder i form av ökade resurser och direktiv om skyndsam ärendebehandling, så att försäkringskassornas beslut normalt kan föreligga inom tre månader från det skadan anmälts.

Utskottet har senast i betänkandet SfU 1982/83:14 uppmärksammat de problem som tas upp i motionen och utskottet har ansett att problemen ger

anledning till en översyn av försäkringen. Utskottet har erfarit att regeringen inom kort kommer att tillsätta en utredning med uppgift att göra en sådan översyn. Motion 1091 behöver därför inte föranleda någon åtgärd.

Motion 1802 av Lennart Bladh m. fl. behandlar handläggningstiderna i ärenden om ersättning för bullerskada enligt den tidigare yrkesskadeförsäkringslagen. Dessa ärenden handläggs som tidigare nämnts av riksförsäkringsverket. Motionärerna anför att en utredning för att fastställa bullerskador kan ta upp till fem år eller mera. Motionärerna anser att så långa utredningstider inte kan accepteras och att åtgärder omedelbart måste vidtas för att förkorta dem. De anser att riksdagen bör begära förslag från regeringen till åtgärder i frågan.

Under åren 1975–1979 kom det in sammanlagt nära 58 000 yrkessjukdomsärenden till riksförsäkringsverket varav 31 500 avsåg bullerskada. Antalet anmälningar har därefter minskat kraftigt och själva handläggningstiden i riksförsäkringsverket är nu inte särskilt omfattande. Däremot fördröjs ärendenas handläggning av att väntetiden för audiologiska undersökningar vid vissa sjukhus är mycket lång. Enligt vad utskottet inhämtat har riksförsäkringsverket vidtagit olika åtgärder, bl. a. genom kontakter med sjukvårdshuvudmännen, för att nedbringa undersökningstiderna. Utskottet, som förutsätter att riksförsäkringsverket fortlöpande verkar för att handläggningstiderna i ärenden om bullerskador kan förkortas, anser med hänsyn till det anförda, att någon särskild åtgärd med anledning av motion 1802 inte är påkallad.

Utskottet behandlar slutligen motion 196 av Ann-Cathrine Haglund. Motionen berör försäkringskassas möjlighet att kvitta en sjukvårdsersättning till en privat vårdgivare när vederbörande tidigare felaktigt uppburit en ersättning från kassan. Motionären erinrar om att försäkringsöverdomstolen funnit att en försäkringskassa inte kan ålägga en tandläkare återbetalningsskyldighet vid felaktig utbetalning och då inte heller verkställa kvittning. En sådan rätt bör enligt motionären införas i AFL och hon begär förslag härom från regeringen.

Den fråga som tagits upp av motionären har behandlats i tandvårdsutredningens slutbetänkande SOU 1982:50 Reviderad tandvårdstaxa. Utredningen har föreslagit att en kvittningsrätt införs för försäkringskassorna vid felaktiga utbetalningar till tandläkare. Betänkandet bereds i socialdepartementet och utskottet anser att denna beredning bör avvaktas. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 196.

Hemställan

Utskottet hemställer

Proposition 1982/83:127

1. beträffande *riksförsäkringsverkets uppgifter och arbetsfördelningen mellan verket och försäkringskassorna*
   att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:127 i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:2307 yrkande 1, 1982/83:2308 yrkande 3, 1982/83:2309 yrkandena 1 och 2 och motion 1982/83:2310 i motsvarande del godkänner de riktlinjer för riksförsäkringsverkets uppgifter samt för arbetsfördelningen mellan verket och försäkringskassorna som föreslagits i propositionen.
2. beträffande *utredning om decentralisering av arbetsuppgifter*
   att riksdagen avslår motionerna 1982/83:2308 yrkande 1 och 1982/83:564.
3. beträffande *förtroendemannamedverkan i försäkringsärenden*
   att riksdagen avslår motion 1982/83:731.
4. beträffande *revision*
   att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motionerna 1982/83:2307 yrkande 2 och 1982/83:2308 yrkande 2 *dels* godkänner de riktlinjer för revisionskontorets uppgifter som angivits i propositionen, *dels* antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.
5. beträffande *generalplan för decentralisering av ADB-verksamheten*
   att riksdagen avslar motion 1982/83:2308 yrkande 4.
6. beträffande *decentralisering av ADB-verksamheten*
   att riksdagen avslår motion 1982/83:2310 i motsvarande del.
7. beträffande *decentraliserad handläggning av enskilda försäkringsärenden, m. m.*
   att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till
   a) Lag om ändring i lagen (1962:382) angående införande av lagen om allmän försäkring,
   b) Lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,
   c) Lag om ändring i föräldrabalken,

Proposition 1982/83:100 (bil. 7, anslagen B 3 och B 4)

8. beträffande *anslag till riksförsäkringsverket*
   att riksdagen till *Riksförsäkringsverket* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 237 323 000 kr.,
9. beträffande *anslag till allmänna försäkringskassor*
   att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:100 i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:1285, 1982/83:2309 yrkande 3 och 1982/83:1270 yrkande 4 till *Allmänna försäkringskassor* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 364 850 000 kr.,
10. beträffande *omprioritering av försäkringskassornas resurser*
    att riksdagen avslår motion 1982/83:1270 yrkande 1,
11. beträffande *försäkringskassornas lokalförsörjning*
    att riksdagen avslår motion 1982/83:1270 yrkande 3,

Övriga motionsyrkanden

12. beträffande *handläggning av arbetsskadeförsäkringsärenden*
    att riksdagen avslår motion 1982/83:1091,
13. beträffande *handläggning av yrkesskadeförsäkringsärenden*
    att riksdagen avslår motion 1982/83:1802,
14. beträffande *kvittning av ersättning till vårdgivare*
    att riksdagen avslår motion 1982/83:196.

Stockholm den 5 maj 1983

På socialförsäkringsutskottets vägnar
SVEN ASPLING

Närvarande: Sven Aspling (s), Nils Carlshamre (m), Doris Håvik (s), Gösta Andersson (c), Börje Nilsson (s), Allan Åkerlind (m), Ralf Lindström (s), Lars-Åke Larsson (s), Gullan Lindblad (m), Elis Andersson (c), Ulla Johansson (s), Lena Öhrsvik (s), Siri Häggmark (m), Karin Israelsson (c) och Tommy Franzén (vpk).

Reservationer

1. Utredning om decentralisering av arbetsuppgifter (mom. 2)

Gösta Andersson, Elis Andersson och Karin Israelsson (alla c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar nederst på s. 10 med "Någon ny" och slutar på s. 11 med "ovan anfört" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det nödvändigt att det sker en fortlöpande prövning av arbetsfördelningen mellan riksförsäkringsverket och försäkringskassorna för att ta till vara alla möjligheter till decentralisering. Utskottet anser därför att regeringen bör utreda vilka ytterligare uppgifter som kan decentraliseras från riksförsäkringsverket till försäkringskassorna och i sammanhanget också pröva om arbetsuppgifter kan flyttas från försäkringskassornas centralkontor till lokalkontoren. Utskottet förutsätter också att riksförsäkringsverket, som enligt allmänna verksstadgan har en skyldighet att främja decentraliseringen av verksamheten till såväl de regionala som de lokala organen, fortlöpande verkar för att en decentralisering sker så långt detta är möjligt.

Vad utskottet anfört med anledning av motion 2308 yrkande 1 och motion 564 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna 2307, 2309 och 2310 i nu behandlade delar och motion 2308 yrkande 3 får anses i allt väsentligt tillgodosedda med vad utskottet ovan anfört.

dels att utskottet under moment 2 bort hemställa

2. beträffande *utredning om decentralisering av arbetsuppgifter* att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:2308 yrkande 1 och 1982/83:564 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Generalplan för decentralisering av ADB-verksamheten (mom. 5)

Gösta Andersson, Elis Andersson och Karin Israelsson (alla c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den i motion 2308 framförda uppfattningen att en långsiktig generalplan bör utarbetas för socialförsäkringens ADB-system. Såsom framhållits i motionen är syftet med en sådan generalplan att ange vägen till en decentraliserad struktur av ADB-verksamheten och därigenom också vara vägledande för de investeringsbeslut som måste fattas under de närmaste åren. Regeringen bör således låta utarbeta en generalplan för decentralisering av socialförsäkringens ADB-system i enlighet med vad som föreslagits i motion 2308. Härigenom tillgodoses också syftet med motion 2310 i motsvarande del.

dels att utskottet under moment 5 bort hemställa

5. beträffande *generalplan för decentralisering av ADB-verksamheten*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2308 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Anslag till allmänna försäkringskassor (mom. 9)

Tommy Franzén (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 18 med "Departementschefen framhåller" och slutar på s. 19 med "ovan anfört" bort ha följande lydelse.

Propositionens förslag med nya arbetsuppgifter och större personligt engagemang för de bidragsberättigade kräver ökade personalinsatser vid försäkringskassorna. Några ekonomiska resurser ställs dock inte till deras förfogande för att fullfölja ställda ambitioner. Försäkringskassornas personal har redan under föregående år måst minskas med 450 personer trots att rationaliseringsåtgärder pågått under en följd av år. Förslaget i budgetpropositionen om en minskning av 15 milj. kr. av det belopp om 35 milj. kr. som riksdagen beviljade föregående år måste därför avvisas liksom den ytterligare nedskärning som skett i förhållande till riksförsäkringsverkets beräkning av förvaltningskostnaderna. Utskottet anser därför, sedan hänsyn tagits till att under en ny anslagspost Ersättning till postverket beräknats medel med 34 040 000 kr., att riksförsäkringsverkets beräkning av förvaltningskostnader bör följas. Dessa bör sålunda beräknas till 2 065 100 000 kr. eller till ett 16 255 000 kr. högre belopp än vad regeringen föreslagit och anslaget bör med anledning av motionerna 1285 och 2309 ändras i förhållande härtill.

Motion 1270 i motsvarande del får härigenom anses tillgodosedd.

dels att utskottet under moment 9 bort hemställa

9. beträffande *anslag till allmänna försäkringskassor*
att riksdagen med anledning av proposition 1982/83:100 i motsvarande del och motionerna 1982/83:1285, 1982/83:2309 yrkande 3 och 1982/83:1270 yrkande 4, *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om beräkningen av anslagsposten Förvaltningskostnader, *dels* till *Allmänna försäkringskassor* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 367 290 000 kr.

4. beträffande handläggning av arbetsskadeförsäkringsärenden (mom. 12)

Tommy Franzén (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 19 med "Utskottet har" och slutar på s. 20 med "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet har senast i betänkande SfU 1982/83:14 uppmärksammat de problem som tas upp i motionen och utskottet har ansett att problemen ger anledning till en översyn av försäkringen. Som framhålls i motion 1091 har ärendebelastningen inom försäkringskassorna och riksförsäkringsverket medfört att handläggningstiderna ökat sedan arbetsskadeförsäkringslagen trädde i kraft under 1977. Dessa förseningar har inneburit att personer med cancersjukdomar och andra dödliga sjukdomar inte erhållit ersättning under livstiden. Oklarhet i ersättningsfrågor försenar även rehabiliterande åtgärder. I normalfallen måste de ersättningsberättigade kunna kräva besked inom tre månader.

När det gäller åtgärder för att komma till rätta med de långa handläggningstiderna bör denna översyn ske skyndsamt och förslag föreläggas riksdagen under början av nästa riksmöte. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna med anledning av motion 1091.

dels att utskottet under moment 12 bort hemställa

12. beträffande *handläggning av arbetsskadeförsäkringsärenden* att riksdagen med bifall till motion 1982/83:1091 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Bilaga 1

1 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 16 och 17 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
18 kap.	
16 §	
För granskning av styrelsens förvaltning och den allmänna försäkringskassans räkenskaper skall för varje budgetår utses *en revisor av riksförsäkringsverket och* två revisorer av landstinget eller, där fråga är om en kassa, vars verksamhetsområde utgörs av en kommun, av kommunfullmäktige.	För granskning av styrelsens förvaltning och den allmänna försäkringskassans räkenskaper skall för varje budgetår utses två revisorer av landstinget eller, där fråga är om en kassa, vars verksamhetsområde utgörs av en kommun, av kommunfullmäktige.

För varje revisor utses en suppleant.

En revisor kan skiljas från uppdraget av den som utsett honom.

En revisor skall ha den erfarenhet av bokföring och den insikt i ekonomiska förhållanden som med hänsyn till kassans verksamhet fordras för uppdraget. Till revisor får inte utses den som är i kassans eller en styrelseledamots tjänst eller den som är nära anhörig till en styrelseledamot.

	Utöver dessa revisorer skall det revisionskontor som granskar riksförsäkringsverkets verksamhet utföra sådan granskning som avses i första stycket. Bestämmelserna i 17 § om revisor gäller för de tjänstemän vid revisionskontoret som utför granskningen.
17 §	
Revisor äger när som helst inventera den allmänna försäkringskassans medel och övriga tillgångar samt granska dess böcker, räkenskaper och andra handlingar. Styrelsen och direktören *må ej vägra* att lämna *av revisor begärd upplysning angående* förvaltningen.	*Revisorerna har rätt att* när som helst inventera den allmänna försäkringskassans medel och övriga tillgångar samt granska dess böcker, räkenskaper och andra handlingar. Styrelsen och direktören *är skyldiga* att lämna *de upplysningar om* förvaltningen *som begärs vid revisionen.*
Revisorerna hava att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som riksförsäkringsverket meddelar.	

[1] Lagen omtryckt 1982:120.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Revisorerna *skola* inom fyra veckor från den dag de mottagit styrelsens förvaltningsberättelse till styrelsen överlämna en av dem underskriven revisionsberättelse. *Styrkt avskrift* av revisionsberättelsen skall samtidigt tillställas riksförsäkringsverket *samt vederbörande* landsting eller kommunfullmäktige.	Revisorerna *skall* inom fyra veckor från den dag de mottagit styrelsens förvaltningsberättelse till styrelsen överlämna en av dem underskriven revisionsberättelse. *Styrkta avskrifter* av revisionsberättelsen skall samtidigt tillställas riksförsäkringsverket *och det* landsting eller kommunfullmäktige *som utsett revisorer.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.

2 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1962:382) angående införande av lagen om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1962:382) angående införande av lagen om allmän försäkring skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 §	
Göres sannolikt att avgifter enligt 4 § lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring erlagts av någon, som icke är berättigad till folkpension enligt lagen om allmän försäkring, skall efter *riksförsäkringsverkets* prövning folkpension beviljas honom med lägst vad som svarar mot pension på grund av de avgifter, vilka kunna antagas hava erlagts.	Göres sannolikt att avgifter enligt 4 § lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring erlagts av någon, som icke är berättigad till folkpension enligt lagen om allmän försäkring, skall efter prövning *av Stockholms läns allmänna försäkringskassa* folkpension beviljas honom med lägst vad som svarar mot pension på grund av de avgifter, vilka kunna antagas hava erlagts.

Beträffande avgifts- eller grundpension enligt äldre bestämmelser, vilken vid utgången av år 1962 åtnjutes av den, som ej är berättigad till folkpension enligt lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering, skola de äldre bestämmelserna fortfarande gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.

3 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 24 § lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
24 §	
Regeringen eller, efter regeringens bestämmande, riksförsäkringsverket får meddela föreskrifter för verkställighet av denna lag. *Meddelas sådana föreskrifter av riksförsäkringsverket, skall verket samråda med en central pensionsdelegation, vars ledamöter utses av regeringen.*	Regeringen eller, efter regeringens bestämmande, riksförsäkringsverket får meddela föreskrifter för verkställighet av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.

4 Förslag till Lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 6 § och 7 kap. 7 § föräldrabalken[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	
6 §[2]	
Rätten skall pröva om det är lämpligt att adoptionen äger rum. Tillstånd får ges endast om adoptionen är till fördel för barnet samt sökanden har uppfostrat barnet eller vill uppfostra det eller det annars med hänsyn till det personliga förhållandet mellan sökanden och barnet finns särskild anledning till adoptionen.	
Ansökningen får inte bifallas, om det från någon sida har getts eller utlovats ersättning eller om det har avtalats om bidrag till barnets underhåll. Underhållsbidrag i form av engångsbelopp är dock inte hinder för tillstånd till adoptionen, om beloppet har inbetalts till socialnämnden i den församling där adoptanten är kyrkobokförd eller om det till nämnden har utfärdats en förbindelse på beloppet, vilken har godkänts av sökanden och nämnden. För det belopp som har inbetalts till nämnden skall genom dess försorg hos *riksförsäkringsverket eller* ett svenskt försäkringsbolag inköpas en efter underhållsskyldigheten anpassad livränta åt barnet, om inte avtalet hindrar det eller nämnden finner att beloppet kan användas på något annat lämpligt sätt för barnets underhåll.	Ansökningen får inte bifallas, om det från någon sida har getts eller utlovats ersättning eller om det har avtalats om bidrag till barnets underhåll. Underhållsbidrag i form av engångsbelopp är dock inte hinder för tillstånd till adoptionen, om beloppet har inbetalts till socialnämnden i den församling där adoptanten är kyrkobokförd eller om det till nämnden har utfärdats en förbindelse på beloppet, vilken har godkänts av sökanden och nämnden. För det belopp som har inbetalts till nämnden skall genom dess försorg hos ett svenskt försäkringsbolag inköpas en efter underhållsskyldigheten anpassad livränta åt barnet, om inte avtalet hindrar det eller nämnden finner att beloppet kan användas på något annat lämpligt sätt för barnets underhåll.
Ett avtal om ersättning eller underhåll, som borde ha medfört att ansökningen avslogs om rätten hade känt till avtalet, är utan verkan även om ansökningen bifalls.	
7 kap.	
7 §[3]	
Underhållsbidrag betalas i förskott för kalendermånad.	
Avtal om att underhållsbidrag för framtiden skall betalas med ett engångsbelopp eller för längre perioder än tre månader är giltigt endast om	

[1] Balken omtryckt 1978:853.
[2] Senaste lydelse 1981:363.
[3] Senaste lydelse 1981:26.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
avtalet är skriftligt och bevittnat av två personer. Är barnet under arton år skall avtalet dessutom vara godkänt av socialnämnden i kommun där barnet eller dess vårdnadshavare är varaktigt bosatt eller, om ingen av dem är varaktigt bosatt i riket, av socialnämnden i Stockholm.	
Rätten får bestämma annat betalningssätt än som anges i första stycket, om det finns särskilda skäl.	
Underhållsbidrag i form av ett engångsbelopp skall betalas till socialnämnden om barnet är under arton år. I fråga om sådan betalning tillämpas 4 kap. 6 § andra stycket *andra* meningen.	Underhållsbidrag i form av ett engångsbelopp skall betalas till socialnämnden om barnet är under arton år. I fråga om sådan betalning tillämpas 4 kap. 6 § andra stycket *tredje* meningen.
Betalning i strid mot denna paragraf medför inte befrielse från skyldigheten att betala underhållsbidrag på föreskrivet sätt.	

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.

minab/gotab Stockholm 1983 75415